

deSingel

Internationale Kunstcampus

ROMEO CASTELLUCCI & SOCIETAS RAFFAELLO SANZIO ON THE CONCEPT OF THE FACE, REGARDING THE SON OF GOD

Deze voorstelling toont hoe eenzaam het gezicht van Jezus is en hoe kenmerkend dit is voor onze tijd.

Deze voorstelling is een bezinning op het vierde gebod, en hoe moeilijk het is als je het letterlijk opvat: eer uw vader en uw moeder. Een zoon zorgt ondanks de vreselijke morele en fysieke aftakeling voor zijn incontinenten vader en houdt tot het eind vast aan dit gebod, al kent hij het niet. Tot het eind aanvaardt de zoon deze erfenis, misschien wel de enige erfenis die zijn vader hem nalaat: uitwerpselen. Net als de vader lijkt de zoon zijn wezenskern leeg te maken. Een al te menselijke kenosis tegenover die van God. Deze voorstelling is een bezinning op de decadentie van de schoonheid, op het mysterie van het einde. De uitwerpselen waarmee de incontinenten oude man zich insmeert, worden een metafoor voor het menselijke martelaarschap, de echte en ultieme 'condition humaine'. Uitwerpselen als ultieme realiteit van het scep-sel, maar ook als dagelijkse uitdrukking van de liefde van de zoon voor zijn vader.

Deze voorstelling plaatst Salvator Mundi van Antonello da Messina achteraan op het podium. Wat zich op het toneel afspeelt, is één lange, doorlopende shot waarin je ziet hoe de zoon zijn oude vader probeert schoon te maken en hem zijn waardigheid probeert terug te geven. Tevergeefs. Jezus is de stille getuige van deze mislukking.

Deze voorstelling laat net dit schilderij van Antonello da Messina zien omwille van de uitdrukking op Zijn onbeschrijflijke gezicht, de blik in Zijn ogen. Een blik die elke toeschouwer recht in de ogen kan kijken. De toeschouwer ziet wat zich op het toneel afspeelt, maar wordt zelf ook de hele tijd bekeken door dit gezicht.

Deze opstelling is een ondervraging en dus een onderwerping van het geweten van elke toeschouwer als toeschouwer. De Mensenzoon die wordt uitgekleeft door de mens, kleedt ons nu uit. Het portret van Antonello is zo geen schilderij meer, maar een spiegel.

Deze voorstelling laat een groep kinderen optreden. Als het in de theaterzaal technisch mogelijk is, komen deze kinderen het podium op met een boekentas die vol speelgoedgranaten blijkt te zitten. Een na een gooien ze de granaten naar het portret. Bij elke inslag hoor je een bom ontploffen, in crescendo. Als het lawaai van de ontploffingen (het authentieke geluid van kanonschoten) een hoogtepunt bereikt, weerklinkt er plots een stem die de naam Jezus fluistert. Er komen nog meer stemmen, tot alle stemmen samen Zijn naam herhalen. Dan is alles voorbij. En alsof het komt door de schoten, stijgt gezang op: het 'Gloria Patri - Omnis Una' van Sisask. De ontploffingen worden de 'muziek' van Zijn naam. Er zijn in deze scène geen volwassenen. Het zijn kinderen die de speelgoedgranaten gooien. Onschuldigen tegen een onschuldige. Het geweld zit in het gebaar van de volwassene, terwijl de intentie er een is van een kind dat om aandacht van zijn verstrooide vader vraagt. Het kind heeft honger, zoals psalm 88 zegt: "Heer, waarom verbergt Gij Uw aanschijn voor mij?"

Deze voorstelling gebruikt op een bepaald moment de geur van ammoniak (als dit technisch mogelijk is). Zoals bekend is ammoniak de laatste mogelijke transformatie, de ultieme transformatie van de mens, de ultieme uitwaseming van een dood mensenlichaam. Het stoffelijk overschot van de mens wordt omgezet in gas, een aureool. Een 'mensenparfum'. Een laatste groet aan de aarde.

Deze voorstelling is net als het hele Westerse theater gebaseerd op de problematische schoonheid van de Griekse tragedie. Ze gehoorzaamt dan ook aan dezelfde retorica, de antifrase – een vreemd en gewelddadig element om iets tegen te spreken. Het geweld staat hier bijna homeopathisch voor de hunkering naar en de nood aan menselijk contact, net als een kus een teken van verraad kan zijn. Zoals de Attische tragedie ons leert, moeten we een stap achteruit zetten, ons ontmenselijken om de breekbaarheid van de mens beter te begrijpen.

Deze voorstelling bouwt direct voort op de Heilige Schrift en haalt daaruit haar inspiratie. Het boek Prediker, de theodicee van het boek Job, psalmen 22 en 23, de Evangelieën. Het boek van de Tragedie toegepast op het boek van de Bijbel.

Deze voorstelling laat in de laatste scène zien hoe er zwarte inkt opwelt uit het portret van Christus – ‘acheiropoieta’, niet door een mens hand gemaakt. Alle inkt van de Heilige Schrift lijkt plots op te lossen en een ander icoon te onthullen: een icoon dat het beeldende overstijgt en ons de leegte binnenloodt.

De voorstelling toont het verscheurde doek als een membraan, ontleent het zijn beeld. Een leeg, zwart oppervlak waar plots, gegraveerd in het lijstwerk, een zin oplicht: ‘Gij zijt mijn herder.’ Dat is de beroemde regel uit psalm 23 van David. De Bijbel heeft zijn inkt verloren om zich uit te drukken in letters van licht. Maar als het licht in de zaal opnieuw aangaat, is een grijs en bijna onleesbaar woord te zien: niet. De zin kan

net zo goed worden gelezen als: Gij zijt mijn herder niet. Davids woorden zaaien twijfel. Zijt Gij mijn herder? Of niet? Dat is de twijfel van Jezus op het kruis wanneer hij vraagt: “Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?”, woorden die opnieuw zijn ontleend aan psalm 22 van koning David. Hoe deze zin plots draait als een blad aan de boom is de essentie zelf van het geloof als twijfel, als licht. En eigenlijk gaat het altijd om dezelfde vraag: to be or not to be? Of liever: to be AND not to be.

Deze voorstelling komt voort uit de herinneringen aan mijn vader. Hij stierf toen ik zestien was, en nooit heb ik hem kunnen wassen of verzorgen, hoe graag ik dat ook had gewild.

Deze voorstelling is een blasfemie zoals het kruis een blasfemie tegen Rome is, zoals de doornenkroon een blasfemie tegen Rome is, zoals Jezus veroordeeld werd omdat hij blasfemische taal gebruikte. In Exodus was alleen al de naam van JHWH een blasfemie. Dante schrijft in het vijfde canto van de Hel een blasfemie. Het gezicht van Christus vereren in iconen was vóór het concilie van Nicea blasfemisch en gold als afgoderij voor de christenen van Byzantium. Galileo verkondigde een blasfemie toen hij zei dat de aarde rond de zon draaide. Zien hoe je vader zijn uitwerpselen overal in huis verliest, in de keuken, in de zitkamer, is een blasfemie.

Tot slot is deze voorstelling niet exact. Deze voorstelling is ‘merda d’artista’.

Romeo Castellucci

(Vertaling Taalb. Van de Velde-Michielsen)

De voorstelling duurt ongeveer **1 uur** (zonder pauze).

De voorstelling bevat een scène van drie minuten waarbij de zaal volledig verduisterd is.

Om u te beschermen tegen de hoge decibels tijdens deze scène, bieden wij u oordopjes aan.

concept en regie **Romeo Castellucci** muziek **Scott Gibbons** performers **Gianni Plazzi, Sergio Scariatella** samen met **Dario Boldrini, Vito Matera, Silvano Voltolina** regie-assistentie **Silvia Costa** lichttechniek **Fabio Berselli** geluidstechniek **Matteo Braglia** podiumtechniek **Dario Boldrini** productie **Cosetta Nicolini, Benedetta Briglia** tour management **Gilda Biasini, Valentina Bertolino** administratie **Michela Medri, Elisa Bruno, Simona Barducci** administratief consultancy **Massimiliano Coli**

Societas Raffaello Sanzio wordt ondersteund door **Ministero per i Beni e le Attività Culturali, Regione Emilia Romagna, Comune di Cesena (het Italiaans ministerie voor Patrimonium en Culturele Zaken, regio Emilia Romagna, stad Cesena)** coproductie **deSingel internationale kunstcampus (Antwerpen), Theater der Welt (Essen), Théâtre National de Bretagne (Rennes), The National Theatre (Oslo), Barbican Londen en SPILL Festival of Performance (Londen), Chekhov International Theatre Festival (Moskou), Holland Festival (Amsterdam), Athens Festival, Festival GREC (Barcelona), Festival d’Avignon, Maribor 2012 European Capital of Culture, Festival DIALOG (Wroclav), Bitef Theatre (Belgrado), Spielzeit/europa/Berliner Festspiele (Berlijn), Théâtre de la Ville (Parijs), Romaeuropa Festival, Theatre festival SPIELART (München), Le Maillon (Straatsburg), Peak Performances@Montclair (New Jersey)**

www.raffaellosanzio.org